

<http://www.diva-portal.org>

Preprint

This is the submitted version of a paper presented at *Sociologidagarna, Stockholms universitet, Stockholm, Sverige, 15-17 mars, 2012.*

Citation for the original published paper:

Cuesta, M. (2012)

Nationsbiografier.

In:

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hh:diva-19463>

Nira Yuval-Davis - om analyser av - NATIONS BIOGRAFIER

The notion of “the nation” has to be analysed and related to nationalist ideologies and movements on the one hand and the institutions of the state on the other. (...) ¹

Although discourses of race, gender, class, etc. have their own ontological bases which cannot be reduced down to each other, there is no separate concrete meaning of any facet of these social categories, as they are mutually constitutive in any concrete historical moment. (...) ²

Citaten ovan illustrerar centrala poäng som i denna artikel kommer att reflekteras, dessa finns i *Gender and Nation* (1997), och *The politics of belonging : intersectional contestations* (2011) av Nira Yuval-Davis.

*

Nira Yuval-Davis, är professor i Sociologi och i Genus och Etnicitet Studier vid University of East London (CMRB). Hon är också föreståndare för Centrum för migration, exil och integration vid samma universitet i UK. I Sverige gästas hon som professor vid Centrum för genusvetenskap, Umeå universitet (under perioden 2009/2010, 2010/2011 och 2012). Yuval-Davis är internationellt känd för sitt engagemang i, till exempel, ett ”Internationellt Nätverk för kvinnor i militariserade och konfliktregioner” och ”Kvinnor mot Fundamentalism”. Hon medverkar via hennes expertis i olika internationella organisationer, som till exempel, Amnesty International, UNDP och UN rapport om våld mot kvinnor.

*

Denna artikel bygger på en närläsning av Nira Yuval-Davis textproduktion, i syftet att reda ut hennes bidrag till kritiska studier – med särskilt fokus på debatten om konstruktionen av *nationen* och dess implicita innebörd i termer av processer och praktiker, relaterade till ett *genus och tillhörighets politik*. Följande frågeställningar är centrala: Vilka sociala processer förkroppsligas via genusbiografier? Vilka överskridande praktiker avgörs av kvinnor i nationens namn? På vilket sätt en transversal feminism bidrar till ökad förståelse av kvinnomakt och kvinnokamper? Denna text integrerar andra frågor och vidarereflektioner som presenteras fortlöpande, framför allt kopplade till fördjupande temaanalyser kopplade till olika exempel.

¹ N. Yuval-Davis (1997:3-4).

² N. Yuval-Davis (2011: 3-10).

Denna text kretsar kring temat *Nationsbiografier*, där Yuval-Davis ståndpunkter presenteras inledningsvis, och reflektioner kring hennes bidrag till kritiska studier avslutningsvis.

Att granska en textproduktion snarlik sina egna vetenskapliglinjer, är inget lätt uppdrag, utan en stor utmaning. Risken som tas, är att i framställningen av texten, kan egna poäng uppfattas som erkännande. Däremot, ska dessa vidarereflektioner inte tolkas som en bekräftelse av tillskrivna sanningar, utan som, och trots likheter, självständiga utgångspunkter. Dessa bygger på erfarenheter förenade i befriande processer och praktiker. Dessa grundar synen om empatiskmedvetenhet, men också en skyldighet till det empiriska.

Att teoretiska beröringspunkterna speglar och artikulerar det sociala. I avseendet att; ”Alla forskaren ser världen utifrån en rad teoretiska, politiska och emotionella ramar. Neutralitet inte bara är en myt utan också en omöjligt projekt.”³

Min syn om vetenskap och epistemologiska utgångspunkter, i enighet med Yuval-Davis, bygger på ”situerad kunskap” och ”ståndpunktteorier”.⁴ I bemärkelsen att, forskningsstudier och dess resultat, i form av kunskapsproduktioner, relateras till en förståelse av lokaliserade kunskaper. Dessa studier belyser det sociala, utifrån kritiska hållningar och interpellationer inskrivna i det sociala. Interventioner som artikuleras via *intersektionella* grunder liksom ståndpunkter.⁵

Intersectionality is a metaphorical term, aimed at evoking images of a road intersection, with an indeterminate or contested number of intersecting roads, depending on the various users of the terms and how many social divisions are considered in the particular intersectional analysis.⁶

Att både kunskapslokaliseringar och tolkningar i analyser svarar till en agenda relaterade till människornas livssituationer, både som en del av, och som ett resultat av, kontextuella politiska positioneringar.

I consider as crucial the analytical differentiation between different facets of social analysis - that people's positioning along socio-economic grids of power; that people's experiential and identificatory perspectives of where they belong; and that of their normative value systems.⁷

³ D. Mulinari (2012).

⁴ D. Haraway (1989), H. Collins (2000).

⁵ För debatten i Sverige se Paulina de los Reyes & D. Mulinari (2005); N. Likke (2003).

⁶ N. Yuval-Davis (2011:6).

⁷ N. Yuval-Davis (2011:7).

NATIONS BIOGRAFIER

Nira Yuval-Davis representerar en viktig röst inom fältet kritiska studier. Hennes centrala bidrag interPELLerar debatten om konstruktionen av *nationen* och dess implicita innebörd i termer av processer och praktiker relaterade till ett *genus och tillhörighets politik*.

Det som Yuval-Davis särskilt visar på, i ett förtydligande av hur konstruktionen av nationen grundas, är att denna konstruktion går att relateras till processer, föreställningar och praktiker kopplade till makt och hegemonier baserade på kön, sexualitet, klass, etnicitet, etc. *Att nationen, traditionellt sätt, fungerar som en inkluderande markör för vissa grupper (män) och som exkluderande för andra (kvinnor)*.

Som en del av ett teoretiskramverk grundar Yuval-Davis sin syn av och om, förklaringar av den moderna nationen, som en gemenskap som står för en universalistisk människosyn (grunden för skapandet av "hegemonin" och "det kollektiva minnet"), som på ett normativt sätt, förblir det moraliska motivet för "patriotism" (maskulin) och för "altruism" (feminin). Med andra ord, en gemenskap som stärks via uppkomsten av nationalism (som kan vara grundläggande för rasism) och genom kvinnoförtryck (som går att relateras till andra diskrimineringar). *Att kvinnor genom sin reproduktiva förmåga tillskrivs ansvaret för det biologiska och kulturella återskapandet av nationen. Att kvinnor historiskt sett getts en stark position i egenskap av mödrar och en svag position i egenskap av medborgare*.

Yuval-Davis återger de grundläggande perspektiven, som används att definiera nationen, kopplat till olika ideologiska ståndpunkter, som enligt henne, står för ett osynliggörande av kön- och sexualitetsdimensioner, och som står för ett förtydligande av etnicitetsdimensioner. Och, trots ett visst avståndstagande, relateras hennes tolkningar av konstruktionen av nationen till det feministiska. Genom vilket förklaras denna gemenskap i termer av ett "socialt kontrakt", i vilket den privata och den offentliga sfären länkas och speglas, i termer av könsmaktordningar (likväl andra maktordningar), och i en kontext av globala processer, idag.⁸

Där; "Civil freedom depends on patriarchal rights."⁹

⁸ Andra ståndpunkter definieras som *naturalist* (nationen relateras till ett etniskursprung); *materialist* (nationen relateras till ett statligt projekt); *konstruktivist* (nationen relateras till en förstådd gemenskap), (s:13-19). I fokus för N. Yuval-Davis analyser, bl.a. B. Anderson (1984), E. Balibar (1990).

⁹ I fokus för N. Yuval-Davis analyser, bl.a. G. Rubin, (1975), R.W. Connell (2002), Z. Eisenstein (1999), S. Walby (1990), J. Butler (1990), i citatet C. Pateman (1988:4).

Yuval-Davis avgränsar definitionen av patriarkatet (därmed kvinnan) till ett analytiskt begrepp relaterat till specifika sociala institutioner, historiska perioder och/eller regioner där social exkludering identifieras.

Eftersom; "In the modern liberal state, the system is transformed from patriarchy into fraternity. (...)"¹⁰

Argumentet bygger på, det facto att, idag alltid går att hitta samhällen där kvinnor från den hegemoniska gruppen styr och/eller har makt över män och även andra kvinnor. *Att kvinnor mot givna definitioner inte är bara passiva och förtryckta utan också agerar och involveras i förändrade processer samt revolutionerande praktiker.*¹¹

Förklaringar som går att utvidgas genom att påstå att *kön är en central kategori, men inte den avgörande i termer av solidaritet*. Med detta menas, att kvinnomakt (och kamper) visar/visar olika skiljelinjer, som står framför allt för olika ideologiska utgångspunkter. I en tolkning av rollen kvinno- och sociala rörelser har haft/har, kopplade till "nationalism" generellt, men också i förståelsen av den feministiska rörelsen har haft/har, kopplade till multikulturalism, mer specifik. Därmed vikten av dialoger relaterade till transversal feminism.

Problemet med användningen av begreppet patriarkat, ligger i att det relateras till reglerande "könsmaktordningar", och hur dessa tolkas och speglas i binära och dikotomiska relationer ("kategorier" - i termen av formen hur samhällsnormer präglar och vidareförmedlas, samt om hur dessa förväntas mottas). Att dessa relationer förkroppsligar den privata och den offentliga sfären, som de naturliga (konstruerade) sociala "rummen", i en förståelse av "det civiliserade". Relationer som representerar sociala exkluderingar, med specifik fokus på kvinnodiskriminering, men också i det som traditionellt sätt definieras som feminin (i termer av den som underordnade). Med detta menas att kön, sexualitet, etnicitet och klass tillhörigheter resulterar i en artikulering av ontologisk grundläggande, samt separata parallella diskurser. Där, till exempel, diskriminering av kvinnor går direkt att relateras till materiella omständigheter (i termer av dem som inte är produktiva). *Att kön, sexualitet och etnicitet förstås som diskurser representativa till grupper, vilka tillägnas olika sociala roller utifrån olika egenskaper*. Ett exempel;

¹⁰ N. Yuval-Davis (1997:6).

¹¹ I texten hänvisas teorier kring staten bl.a. från E. Gellner (1983), S. Hall (1984) i fokus för N. Yuval-Davis analyser (1997, 2011), bl.a. V. Lenin (1917), T.V. Marschall (1981), V.S. Peterson (1992).

The entry of the women into the national arena, as cultural and biological reproducers of the nation and as transmitters of its values, has also redefined the content and boundaries of ethnicity and the nation.¹²

Naturligtvis, kvinnor inte bara kommer in i nationen, utan kvinnor finns i den nationella arenan (det sociala rummet), inte bara som representativa till deras olikheter (som sociala aktörer), utan också som politiska aktörer, går det att klargöra. Detta för att, som medborgare (vissa kvinnor) inte bara blir medlemmar (i den rådande etniska och nationella gemenskapen), utan också delaktiga (i ett statligt politiskt projekt). Därför (vissa) *kvinnor kan bli representativa och inklusive nå en maktposition*. Problemet ligger i vilka eller vem dessa kvinnor är, går det att fråga sig.

Idén om den *moderna nationen* föddes inte bara som en del av Europas historia, utan också realiserades via den europeiska kolonisationen.¹³ Historiskt sett har dessa processer och praktiker relaterats till skapandet av olika *territorium* (stat/nationella identiteten) och *gränser* (nation/nationalism), som förknippas till diskurser om rötter och slutna blodsband (genus och etnicitet). Därigenom fixeras och regleras bildningen av den nationella gemenskapen, och medborgarskap, i termer av – *tillhörighet* – till en majoritetsgrupp, och som en form av en – *politik av identiteter* – från minoritetsgrupperna.

Det civila samhällets socialdynamik inkluderar olika agenda. Vilka står inte utanför nationens plikt mot statens styrning. En central aspekt i förståelsen av;

The nation, like the family, can ask for sacrifice – including the ultimate sacrifice of killing and being killed.¹⁴

Det som karakteriserar det nationalistiska projektet (grunden till kärnan av känslan om den nationella identiteten) är, att diskursen formuleras frånskild från en *politik av representationer* (som en ideologi). *Att alltid män* (likväl kvinnor) *kopplas till nationens beslut, men inte alla män* (nästan aldrig kvinnor) *kopplas till statens projekt*. En förklaring;

In many part of the world there exist immigrant communities which are culturally and politically committed to continue to 'belong' their 'mother country' – or more specifically to the national collectivity from where they, their parents or their forebears have come.¹⁵

¹² N. Yuval-Davis (1994:287).

¹³ Se hänvisning till F. Fanon (1986).

¹⁴ B. Anderson (1991:143).

¹⁵ N. Yuval-Davis (1997:17).

Yuval-Davis kritiserar tidigare definitioner av relationen mellan nation/stat till ideologiska utgångspunkter, i den meningen att tidigare teorier glömmer, betydelsen av – *ett gemensamt öde* – som ett viktigt element i konstruktionen av nationen, och som en betydande aspekt relaterade till samspelet mellan olika medborgare. Med detta menas, att konstruktionen handlar om en *känsla* kopplat till ett ”imaginärt kollektiv”, och att denna känsla ska tolkas som en *plikt* till ett ”förkroppsligade kollektiv” – motor till processer om och skapandet av nya praktiker, i termer av ”ett socialt band” (som till exempel konvertering, men också av andra orsaker). *Att kvinnor och män som hör till samma kollektiv, som medlemmar eller inklusive som medborgare, får olika roller. Kvinnor blir skyldiga för spridningen av nationens gränser och män blir erkända för spridningen av mänskliga rättigheter i nationens namn. Därför;*

Women usually have an ambivalent position within the collective. On the one hand, (because), often symbolize a collectively unity, by honour and the *raison d'être* of specific national, and ethnic projects, like going to war. On the other hand, (however), because they are often excluded from the collective ‘we’ of the body politic, and retain an object rather than a subject position.¹⁶

Centralt för en förståelse av poängen kring rollen *genus* har i relation till konstruktionen av nationen, är synen om att *kultur* inte bara inkluderar koloniserande idéer av olikheter i termer av *genus, identitet och etnicitet*,¹⁷ utan att *kultur* står för en koloniserande kraft av *det sociala*.

Idéer och krafter som präglar åstadkommanden mellan grupperna (*majoriteten* och *minoriteter*), i termer av oförenliga berättelser en – *inifrån*, och ett – *utanförskap*, båda bidrar till olika porträtteringar av ”den andra” som *främling*.¹⁸ Den som är kapabel att bryta ”kontinuiteten” och tillkomma med ”(o)ordningar”.

Det är på detta sätt, som *kvinnor från minoritetsgrupper delges ansvaret till att bevara de egna och de nya kulturella praktikerna*.

I linje med globaliseringsdebatten kring konstruktionen av ”väst” kontra ”rest” kulturella åskådningar,¹⁹ går det att relatera dessa representationer till rasistiska och sexistiska diskurser. Dessa leder till partiska processer och motsägelsefulla praktiker. *Att rasism inte bara kan*

¹⁶ N. Yuval-Davis (1997:47).

¹⁷ Se hänvisningar bl.a. till H. Bhabha (1993), P. Gilroy (1994), A. Brah (1996), Kum-Kum Bhavnani (2001).

¹⁸ Se hänvisningar bl.a. till G. Simmel (1950), J. Kristeva (1993).

¹⁹ Se hänvisningar bl.a. till E. Said (1978), S. Hall (1999), M. Wiewiorka (1994), P. Essed (1990), A. Ålund (1996).

relateras till konstruktionen av "ras" utan att alla rasistiska konstruktionen förkroppsligar "den andra" som annorlunda (och att dessa inkluderar kön, sexualitet, klass, nationalitet, etc).

Detta leder till kritiska tolkningar av rollen *demokrati* spelar, som politiskt verktyg, kopplade till *migrationsprocesser*. Yuva-Davis kräver en omdefiniering av "medborgarskap". Detta särskilt eftersom den västerländska demokratin konsolideras via kontroversiella exkluderande men också inkluderande processer och praktiker. Vilka bevisas genom tillämpningen av regleringar, som resulterar i termer av "social prestige" (mellan majoritets- och minoritetsgrupper). I den meningen att, medborgarskapet relateras till, som en länk mellan individen och staten (via skyldigheter), och som en länk mellan individen och nationen (via rättigheter), kompliceras föreställningen, då plikterna kan bli feltolkade eller negligerade.

Med detta menas, en "social erfarenhet", som utvecklas, från uppfattningar av idéer om *gränser*, som samtidigt präglar tolkningar av desamma, som "rätten till" det *autentiska*.²⁰

Poängen ligger i;

The question arise, then, what should happen to the members of the civil society who cannot or would not become full member of that 'community'. In virtually all contemporary states there are migrants and refugees, 'old', and 'new' minorities, and in settler societies (where colonialist project constitute new independent national collectivises).^{21 22}

Därför, är av en central betydelse att omvandla/förlänga "politiska rättigheter" till "sociala rättigheter" och därmed justering av det "dubbla eller multipla medborgarskapet". *Att immigranta kvinnor (också män) kan uppnå det offentliga rummet, inte som oönskade gäster, utan som en del av det.*

Belonging is about an emotional (or even ontological) attachment, about feeling 'at home'. (...) In the daily reality of the early twenty-first century, in so many places on the globe, this emphasis on safety, acquires a new poignancy. At the same time, it is important to emphasize that feeling 'at home' does not necessarily only generate positive and warm feelings. It also allows the safety as well as the emotional engagement to be, at time, angry, resentful, ashamed, and indignant²³

Och, att tillhörighet till olika "hem" (som återspeglas i multikulturella samhällen) visas i form av, både känslor och "emotioner" relaterade till en föreställd social kontext, och i form av

²⁰ För en fullständig förståelse bör debatten kring dubbel och multipla medborgarskap integreras N. Yuval-Davis (2011:69).

²¹ N. Yuval-Davis (1997:71).

²² Se hänvisning bl.a. till T.H. Marshall (1981), Chantal Mouffe (1993).

²³ Hessel in N. Yuval-Davis (2010, 2011:10).

”positioneringar” relaterade till en konkret verklighet.²⁴ *Att immigranter (kvinnor och män), i en spegling av nationens gränser, agerar i det offentliga rummet som både en del av och från detsamma.*

Politics of belonging are about the intersection of the sociology of power with the sociology of emotions, but it is the normative values lens which filters the meaning of both to individual and collectivities, differentially situated along intersectional glocal social locations.²⁵

*

Ovan, sammanfattar centrala argumenten i en förståelse av, betydelsen *föreställningar* om gemenskaper har i det verkliga livet, vilket leder till förklaringar om att *kön* är en central, men inte den avgörande kategori, i termer av *solidaritet*. Resonemangen som öppnar frågor om;

Vad innebär *solidaritet* mer än en feministvision och kamper?

The problem of feminist, as well as other emancipatory political movements of belonging, is how to gain enough power to change society without internalizing, on the way, at least some assumptions about 'what works', which, in the end, would have them co-opted. (The case of 'gender mainstreaming' is one example, but there are also many others).²⁶

Följande illustrationer kopplas till ovan poäng. Syftet med dessa exempel är dels att kontextualisera den teoretiska dialogen, dels att lägga grunder för vidarereflektioner.

(1)

Kvinnorna tar över machokontinenten!²⁷

Imorgon blir Dilma Rousseff en av världens mäktigaste politiker, då hon tar över Brasiliens presidentpost. Sydamerika får därmed sin tredje kvinnliga president sedan 2006, då Michelle Bachelet tog över styre i Chile den 11 mars.

Då skrev flera sydamerikanska medier att kontinentens kvinnliga presidenter var på frammarsch medan amerikanerna bara fantiserar om dem, som i tv-serien ”Commander in Chief” där Geena Davis gör rollen som USA:s statschef. Sedan dess har Sydamerika fått ytterligare två kvinnliga presidenter. Argentina styrs av Cristina Fernandez de Kirchner och inom tjugofyra timmar installeras Brasiliens nyvalda president Dilma Rousseff. Tittar

²⁴ Se hänvisning till A. Brah (1996).

²⁵ N. Yuval-Davis (2011:203).

²⁶ N. Yuval-Davis (2011:205).

²⁷ <http://www.sydsvenskan.se/varlden/article1342037/Kvinnorna-tar-over-macho%C2%ADkontinenten.html>

man på hela Latinamerika rör det sig om fyra statschefer på fem år, i Costa Rica tog Laura Chinchilla över ledarskapet i år.²⁸

Men skillnaden vad gäller den kvinnliga representationen i ländernas parlament är stor. Enligt Interparlamentariska unionen (IPU) ligger Argentina på tolfte plats i världsrankingen, med 38,5 procent kvinnor i parlamentet. Brasilien ligger på 108:e plats, med 8,6 procent. Argentina har en lång historia av kvinnor med stort politiskt inflytande. På 1940- och delar av 1950-talet var Eva Perón en stark politisk maktfaktor som bland annat ledde arbets- och hälsoministeriet. Mellan 1974 och 1976 styrdes landet av Isabel Perón, som då var världens första kvinnliga president. Under och efter diktaturen har människorättsorganisationen Mödrarna på Plaza de Mayo växt till en av Sydamerikas mest inflytelserika och respekterade lobbygrupper. Men den kvinnliga representationen i Argentinas parlament var länge inget att skryta med. År 1990 var bara sex procent av församlingen kvinnor. Efter påtryckningar från kvinnliga politiker blev Argentina 1991 först i världen med att införa en kvinnokvot, ”La ley de cupo”, i parlamentet. Enligt regeln måste minst trettio procent av parlamentet bestå av kvinnor. Bakom idén stod kvinnor från alla politiska hörn. De ansåg att större jämställdhet i parlamentet väger tyngre än en kvinnlig president. Deras slogan löd: ”politiken kan förändra en kvinna, många kvinnor kan förändra politiken”. Flera andra sydamerikanska länder har tagit efter delar av Argentinas kvoteringslag, men i praktiken går det långsamt. Uruguay har 15,2 procent kvinnor i parlamentet och Chile 14,2. I Uruguay har kvinnliga politikernas samarbete över parti- och koalitionsgränserna under 2000-talet ändå lett till framgångar: Numera kan gravida kvinnor välja den person som får närvara vid förlossningen. Mord inom äktenskap får inte längre definieras som ”crimen pasional”, passionsbrott, och sexuella trakasserier på arbetsplatser klassas numera som brott.²⁹

(2)

Upprop för asylsökande kvinnors rättigheter³⁰

Fyra kurdiska kvinnor behöver ditt stöd. Vi i föreningen Varken hora eller kuvad som skrivit detta upprop är trötta på att se hur kvinnors rättigheter ständigt kränks i den svenska asylprocessen! Vi kommer dagligen i kontakt med flickor och kvinnor som söker asyl i Sverige och som behandlas under all värdighet av Migrationsverket och andra myndigheter. Just nu har vi kontakt med fyra kurdiska tjejer, två från Irak och två från Iran som har flytt från könsrelaterat våld och hedersvåld och som vägrats asyl i Sverige. Det måste ske en förändring nu och vi hoppas att du och din organisation ställer er bakom upproret och står upp för dessa fyra kvinnor rätt att stanna samt att kvinnor generellt får ett rättssäkert och värdigt bemötande när de söker asyl i Sverige.

Ni kommer säkert ihåg det lesbiska paret Pari och Delsa från Kurdistan, Irak som Tv4 rapporterade om i november 2010. Paret är förföljt av polisen i Irak och lever under

²⁸ Kristina Fernandez de Kirchner blev omvald president den 11 oktober 2011.

²⁹ Reviderade text från artikel av Federico Moreno (nyhetsjournalist från Sydsvenskan Dagbladet).

³⁰ Reviderad text från förening VARKEN HURRA ELLER KUVAD hemsida

<http://www.varkenhoraellerkuvad.se/2012/01/16/upprop-for-asylsokande-kvinnors-rattigheter/>

dödshot från familjer och shejketer. Allt detta finns dokumenterat men trots det vägras de asyl. Migrationsverket hävdar att de kan återvända till Irak och dölja sin sexuella läggning. Detta går emot Migrationsverkets egna rättsliga uttalanden och är en kränkning av deras mänskliga rättigheter. Tjejerna har bott i Sverige sedan 2005 och deras fall skulle överklagas till Europadomstolen efter avslaget från Migrationsverket 2010. (...)

Detta är verkligheten för dessa kvinnor och alla andra som dagligen kontaktar oss med liknande berättelser. Det är kvinnor som lever under ständigt hot och förtryck både här hemma i Sverige och i sina hemländer och som trots det vägras asyl. (...)

I Röda korset rapport ”Kvinnor i asylprocessen” (RK 2008-11-30) konstateras att en stor del av asylhandläggarna inte följer de nya bestämmelserna från riksdagen bl.a. på grund av bristande genuskompetens. Konsekvensen blir att kvinnor inte får könsrelaterad förföljelse och sexuella övergrepp beaktade som asylskäl. (...)

Vi kräver därför att:

- Svenska Migrationsmyndigheter förbättrar sin land- och genuskompetens, samt förståelse för asylsökande kvinnors situation för att på så sätt stärka rättssäkerheten för kvinnor i asylprocessen.
- Pari och Delsa:s fall öppnas igen omedelbart, att de försäkras rätten till asyl och får upprättelse för de fel och kränkningar som begåtts i deras ansökningsprocess.
- Att systrarnas fall vid tredje överklagan försäkras rätten till asyl. Det är inte rimligt att Migrationsverket avslår deras ansökan med så uppenbar oförståelse och kompetens om deras skyddsbehov. (...)

(3)

Nobels fredspris 2011 delas ut klockan 13 idag³¹

I år gick den till tre kvinnor: Ellen Johnson Sirleaf, Leymah Gbowee och Tawakkul Karman. De har alla på sitt sätt bidragit till att kämpa mot att kvinnor är de som oftast lider mest i krig och konflikter. Fredspriset delas ut vid en högtidlig ceremoni, som börjar klockan 13 i dag i Oslo Rådhus.

Ellen Johnson Sirleaf valdes 2005 till Liberias president och är den mest kända av pristagarna. Hon blev Liberias och den afrikanska kontinentens första demokratiska valda kvinnliga statschef. Mycket har förbättrats i landet sedan hon tillträdde, bland annat har antalet våldtäkter minskat kraftigt. Den 32-åriga trebarnsmamman Tawakul Karman är tidernas yngsta fredspristagare. Hon är den människorättsaktivisten, journalisten och bloggaren som starkt medverkat till att omvärlden fått upp ögonen för Jemen. Hon har gett upproret i Mellanösterns fattigaste land fått ett ansikte. Sitt pris vill hon tillägna världens kvinnor och de unga som vågat stå upp mot diktaturen i hemlandet. Den liberianska medborgarrättskampen Leymah Gbowee är traumaspecialist som har arbetat med flera

³¹ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article14059769.ab>

inhemska fredsrörelser. Gbowee var med och startade Women of Liberia Mass Action for Peace, som bidrog till att inbördeskriget i landet avslutades.³²

Feminismens tolkningar och förklaringar av förtryck och diskriminering fokuserar på föreställningar och hållningar relaterade till maktstrukturer.

However, when solidarity is possible, it is important that is based in transversalist principles, so as not to fall into the pitfalls of 'identity politic' of the feminist nationalist or anti-racist kinds.³³

*

Feminism och nationalism

Yuval-Davis utmanar om skärpningar i debatten om konstruktionen av *genus och nation*. Att denna innebär processer och praktiker som skapar grunder för *plikter* till gemenskaper, och att dessa bygger på *föreställningar* och *känslor*, som samtidigt präglar relationerna som utvecklas, i det konkreta livet och i en neoliberalismanda, idag. Dimensioner som maximerar *nationalistiska bildningar* och genom dem, kraven på lojaliteten till ett hemland, i termer av en *nation* som är "icke utbytbar". Men denna konstruktion påverkas parallellt av genus- och etnicitetsöverskridande hållningar och blandningar, vilka kan komma att konsolideras via feministiska praktiker. *Att nationsbiografier symboliserar gränser och öppningar i termer av transversella erfarenheter.*

Feminism har historisk sett ställt kravet på och strävat för kvinnorrättigheter som en mänsklig rättighet. Detta har lett till olika genusförändrande kamper, som sträcker sig från kvinnors rösträtt till rätten att kvinnor blir politisk representativa och representanter. Processer som dessutom har bidragit med ökad medvetenhet, specifikt hos kvinnor, i bemärkelsen av, att flera kvinnor (över hela världen) agerar som politiska aktörer idag (oavsett differentierade viljor och inflyttande). Visioner och kamper, som i sig, går ännu längre tillbaka än till 60talets mobiliseringar, men därifrån och med "västvärlden" i fokus, har dessa mobiliseringar bidragit till förändringar (strukturella) kopplade till (vissa) staternas politiska projekt. Visioner och kamper, som med tanke på "resten av världen", relateras till och kretsar kring förändringar, mest kopplade till stärkandet av gemenskapens olika roller (inklusive som "den

³² Reviderad text från artikel av Mira Micic (nyhetsjournalist på Aftonbladet).

³³ N. Yuval-Davis (2003:131).

föreställda”),³⁴ i termer av *befrielse processer* - i ”nationers namn” i första hand, och som *befrielse praktiker* i ”kvinnors namn” i andra hand.³⁵

För en förståelse av exemplet (1), det går att identifiera liknande ståndpunkter. Och, trots att exempel hänvisar beskrivningar kopplade till ”lokala” kontexter (olika respektive), går det att tolka dem som sammanvävda, kring likartade grunder – det sociala. Med detta menas, i ett behov av olika ”translokala” mönstren och pakter, i den meningen av att rådande makterna pressas under men också från en globaliserings politik. *Att dessa kvinnor som statschefer, bygger deras identifikation till makten som en förlängning av det europeiska arvet, men också i en bidragande syn kopplade till det sociala. Dessa förankrade till behoven underifrån.*

Det går att påstå, att råder en våg av vänsterregeringar i likhet med 60talet, i Latinamerika idag, och i en vidareförklaring av samma exempel, det går också att påstå, att ”kvinnomakten” grundas från en lärdomsprocess, grundade i befrielse processer men också i medvetna praktiker där – *solidaritet växer via transversella erfarenheter.*³⁶

Att deras ”genuspolitiska agenda” bygger på föreställningar av att, som (stats)kvinnor tar de nytta av givna erfarenheter från rådande normativa processer (konsensus och konflikter), och som (nation)kvinnor tar de nytta av erfarenheter av exkludering (diskriminerande mekanismer). Erfarenheter som färgar deras framträdande visioner (hegemonier), vilka samtidigt växlar rådande synsätten, från både ”väst” och ”resten av världen.” Med ord, en medvetenhet som inte av nödvändighet behöver reproducera givna sanningar.³⁷

I dessa fall, går det också att tolka *genus* som en förebild till *nations* förändringar. Poängen ligger i att statschefer har dem blivit valda via demokratiska processer (från en och olika kollektiven). Processen och praktiker som kommer att innebära en *genuslärdom*. Då överlappningar relaterade till, (stats)projektet och (nationen)uppdraget, omformas till en *genusnationalism* (symbolisk sett), påverkade av en *genusideologisk* utgångspunkt.³⁸ Central och avgörande, i min uppfattning, som led (oavsett av kön) inklusive till, koalitioner relaterade till andra ordningar, såsom till mer ”social rättvisa”.³⁹ I den meningen att *genussolidaritet* inte framstår som en avslutade fråga. I den meningen att *genus*

³⁴ Se N. Yuval-Davis (2011).

³⁵ Se N. Yuval-Davis (2011).

³⁶ Se Chandra Mohanty (2003).

³⁷ Se S. Ahmed (2010).

³⁸ Se Clare Hemmings (2011).

³⁹ Se Iris M. Young (2000).

identifikationer relateras till ”kösdekonstruktionen” av den ”kösstraditionella” rådande makten. *Genusnationalismen* föreställer ett ”hem” (genealogisk konstruerade moderskap) i det ”det sociala”,⁴⁰ som samtidigt visar att kvinnomakt och kamper involverar revolutionerande makter.

Feminism och multikulturalism

Yuval-Davis kräver en skärpning i debatten om demokrati och en omformulering av medborgarskap. Att trots att samhällsformerna har förändrats från homogena till heterogena fortsätter minimeras *nationen* till processer i konstruktionen av en *stigmatiserande nationell identitet* (etnocentrism). Processer som lägger grunder för motsägelsefulla praktiker i form av positioneringar, relaterade till föreställningar av *transkulturella* identiteter och koalitioner.⁴¹ *Att nationsbiografier symboliserar motsägelsefulla gränser och öppningar bortom transversella erfarenheter.*

Den multikulturella nationalismen kan inte bara relateras till bilder av olika kulturella livsstilar. Denna bör innebära radikala processer i termer av visioner och praktiker som bygger på social acceptans (i teori) och tillämpningen av rättvisare regleringar, exempelvis dubbla eller multipla medborgarskap (i praktik). Detta eftersom de flesta människor (oavsett kön och identiteter), och som en konsekvens av internationella migrationer, ”växer ifrån” egna gemenskaper, samtidigt som det går att ”växa in i” andra gemenskaper. Det är alltså *tillhörighets politik* som förorsakar ”intolerans och missanpassningar”.

Den feministiska versionen av multikulturalism varierar, dock går det att hitta betoningar kopplade till nya samhällsliga former – *artikuleringar* och *interventioner*. Och i den meningen frågor om kvinnors rättigheter återstår, oavsett dessa går att identifiera som civila rättigheter eller politiska (representativa för ett kollektiv),⁴² återstår frågan om, vilket kollektiv?, och, naturligtvis frågan om, hur gynnas kvinnor via multikulturalism?

Svaren varierar i den meningen att frågan relateras till motsättningar representativa till rollen av *kön*, men också andra ordningar borde integreras som maktordningar. Och, på så sätt inkludering förblir en representation av en transversal politik. I en tolkning av skapandet av en

⁴⁰ Se F. Fanon (1986).

⁴¹ Se P. Gilroy (1994), Kum-Kum Bahnani (2001).

⁴² Se H. Bhabha (1993).

nation som bygger på en ”fragmenterad” gemenskap; till vilken majoriteten (maktordning) identifieras som ”vi”, och minoriteten (o)identifieras som ”den andra”.

Ideella organisationer och feminister manifesterar över hela världen. Fokus i dessa kamper varierar, men kopplade till *multikulturalism*, går att identifiera deras ”krav” relaterade till en öppnare och rättvisare *tillhörighets politik* (vilket berör kön, sexualitet, etnicitet, etc.). I den meningen att, till exempel, ”flyktingar” (individer eller grupper) vänder sig till nya gemenskaper, i ett rop av *solidaritet*, inte bara för att dem har brutit sambandet med deras ursprungliga, utan i behovet av mänsklig rättighet. Rätten till asyl, innefattar en fråga om demokrati, som enda utväg till ”erkännande och integration”. Men, Vem har rätt till att bli medlem till en nation? Uppfattas medlemskapet (frågan inkluderar medborgarskap) till en nation, alltid som givet och frivillig?

Tillhörighets politik kan förstås som en annan koloniseringsform, i den meningen av att den relateras till maktdifferentieringar (kön och andra maktordningar). Också, i den meningen att, som process och praktik talar denna politik för, ett ”fostrandearbete” (tillägnade till kvinnor) inklusive i det nya hemmet.⁴³ Uppdraget kompliceras i dagens samhällen, för att inte alla medlemmar och inklusive medborgare, har samma relation till staten, mot givna föreställningarna. Detta eftersom ”territoriernas politiska gränser” förhandlas via *staten* och det är alltid staten, den som styr och kontrollerar den privata sfären (den ekonomiska). Med detta menas att, via reglerande processer som stärker ”kontraster” mellan invånarna, med specifik fokus på immigranterna, men också för att detta stärker ”hållningar” relaterade till olika gemenskaper (feminin). På så sätt, blir staten ”ansvarig” för strukturell rasism och sexism, och nationen blir ”skyldig” för motsättningar inom grupperna i den meningen av alla involveras i kamper för ett ”gemensamt öde” (maskulin). Med andra ord, att känslor för ”ett hem” grundas i en tacksamhet.⁴⁴

En av den viktigaste, bland fronterna relaterade till *solidaritet*, är kampen för mänskliga rättigheter. Men inte alltid, nödvändigtvis i form av strider, utan också och mer specifik, vad det gäller feminism, i form av ”kunskapsproduktion” (medvetandegörande processer) i form, bl. a. av forum, nätverk, organisationer (praktiker).⁴⁵ Möten, handlingar och evenemangen som står för positioneringar kopplade till effekter av globalisering och vad till

⁴³ Se F. Fanon (1986), A. McClintock (1995).

⁴⁴ Se S. Ahmed (2010).

⁴⁵ Se N. Yuval-Davis (2011).

dessa kan adderas som frågeställningar. Centralt i kritiken från globaliseringsdebatter är den som riktas mot den ”maskulina konstruktionen” av *globala mänskliga rättigheter*, de som är beroende av allianser mellan ”mäktiga” stater (maskulin), och de som präglar konflikter inom dess ”lydiga” nationer (feminin).

För en förståelse av exemplet (2), kan uppropet läsas på det sättet att, det relateras till en ”lokal” kontext, men också återspeglar relationen till ”globalisering”. *Att involverade kvinnor avspeglar varandra från både en makt och en underordnade position. Detta genom en identifikation till av upplevelser och erfarenheter av förtryck, som går att relatera till implementering av koloniseringsprocesser, och till behovet av antikoloniseringspraktiker.*⁴⁶

Att ”kvinnomakt” resulterar i en ”kvinnekamp”, i syftet att agera för och från kvinnor som hör till fler och samma kollektiv. Kvinnan (talman) från organisationen i fokus relateras till staten och nationen i den meningen att, hon framträder en organisation men samtidigt sitter i regeringen (rättighet), som representant för ett politiskt parti, men inom organisationen agerar hon som en engagerad medborgare (skyldighet).

I en vidareförklaring av samma exempel går det att se, hur transversala erfarenheter interpellerar nationens ansvar, via individens- och gruppens agerande, i termer av *känslor* och *positioneringar*. Vittnesmålen, som synliggör att ”kvinnomakten” (i detta fall), blir en förebild relaterad till kampen mot orättvisor, men att den går att kopplas till ”andra ordningar”,⁴⁷ i ett samhälle präglade av en multikulturellanda.

Tranversal feminismen

Yuval-Davis belyser om paradoxer relaterade till feministiska ståndpunkter, motsägelser och kamper. Samtidigt poängterar hon, att viljan till *solidaritet* stärks via tydliga positioneringar. Om inte, riskerar alla feministiska hållningar och manifestationer att försvagas, och inklusive upptagnas i form av mainstream kopplade till rådande ordningar och normer.

Det är viktigt att komma ihåg att det är alltid kvinnor som drabbas mest, menar hon. Det är viktigt att inte glömma att konstruktionen av en gemenskap (ett kollektiv) styrs av likhetstänkande (hegemonisk) och att människorna som relateras till olika ursprung

⁴⁶ Se Ch. Mohanty (2006), McClintock (1995).

⁴⁷ Se S. Ahmed (2000), J. Butler(1999).

(etnocentrisk) är inte ens lik varandra (inbegriper de integrerade och de segregerade). *Att solidaritet interPELLERAR nationsbiografier.*

Idéer om det *globala* involveras i konstruktionen av det *lokala*. Vilket implicerar överskridningar som inte alltid sker på ett ömsesidigt sätt, via *transkulturella* processer som inkluderar *bindande* och *separatiska* praktiker. Globaliseringsdebatter återger bilder om hur rasism och sexism artikuleras. Processer som inte välkomnas från *freds rörelser och aktivism*. Dessa förtydligar att kvinnors involvering i kamper för *nationer*, särskilt vid *krigsfronten* är praktiskt taget osynliga. Oftast, återkopplas kvinnor mest som involverade som volontärer, som mödrar, som systrar, eller som fruar till soldater (män). Kvinnor och feminister som involveras i fredsarbete åberopar en synligare representativitet på en internationell politisk agenda.

Den feministiska debatten relaterad till kvinnors involvering i fredsarbete framförs ofta motsägelsefullt. Å ena sidan, problematiseras målningen av kvinnor som grundpelaren, i termer av och som krigsmotståndares stora moralister. Å andra sidan, avmystifieras desamma och förbinds till, som de som aktivt stått och stödjat sina grupper och sina nationsuppställningar.⁴⁸ Kärnan i debatten ligger dels i en problematisering av den kontroversiella involveringen som västerländska kvinnor särskilt har i relation till sin stats krigsbeslut och därmed deras identifiering i termer av skapandet av en underordnad nation (något som det går att se utvecklats i samma linje vad det gäller ”resten av världen”). Samtidigt stöder, historiska exempel på västerländska kvinnor som protesterar mot kriget, det faktum att dessa kvinnor som grupp (i de flesta krigsfall) vänjer sig och stödjer sitt statsintrång i andra nationer. Och, dels i ett synliggörande av den kompromissfulla involveringen ”icke” västerländska kvinnor har under kriget. Detta har sin grund i att ”deras” nation ofta står under hot av västvärlden.⁴⁹

För en förståelse av exemplet (3), relateras det till ”globala kontexter” där ”kvinnomakt” representeras som en genusöverskridande politik, i den meningen att, dessa kvinnor som fredsaktivister, driver kamper som syftar till rättigheter, som inkluderar samtliga sociala kategorier (män, kvinnor, ålder, klass, identiteter). Kvinnor är representativa till, för både stat och nation, i den meningen att, de agerar både som nationens eldsjälar, men också för att de har suttit som statschefer och därmed kännetecknar politiska taktiker. Vilket, både minskar

⁴⁸ Se M.Cuesta (2011).

⁴⁹ J. Pettman (1996).

och stärker deras kampers betydelse som angelägna. I den meningen att, deras arbete inspirerar en *genusrättvisa*.

I en vidareförklaring av samma exempel, går det att förstås i termer av ”avkolonisering”⁵⁰, som symbolism. Detta eftersom kolonisering står för processer av apropieringar, kan *nobelpris* tolkas som sättet ”västvärlden” mildrar skulden mot ”resten av världen” för de krigen som oftast från centrum, orsakar. Det facto är att, ”altruism” (kvinnor) uppmärksammas, likväl ”patriotism” (män) legitimeras. En berättelse om kvinnor som ”hjältar” och män som ”offer”, och en berättelse som västvärlden kan bekosta.

Transversala feministiska rörelser och kamper konsolideras via dialoger som bör grundas på en förändrade syn om genussolidaritet.

*

I en tillbakablick, centralt till en förståelse av Yuval-Davis poäng och bidrag till kritiska studier, är markeringen not ”relativism”. I den meningen att vetenskap har en ”politisk agenda”. Annars riskerar *solidaritet*, inklusive den feministiska, att framstå som en ”myt om befrielse” inom ramarna för självupptagna profetior. Viktigt i den meningen är att producera ”lokaliserad” kunskaper som växer och resulterar från transversella *politiken av erfarenheter*. En spännande utgångspunkt, som i min tolkning, implicerar en positionering som inte bara konfronterar *solidaritet* kontra ”orättvisor” utan också för ”jämlighet”.

It is vital in any form of coalition and solidarity politics to keep one’s own perspective on things while empathizing and respecting other. In multiculturalists types of solidarity politics there can be a risk of uncritical solidarity.⁵¹

⁵⁰ Se A. McClintock (1995), S. Ahmed (2011).

⁵¹ Yuval-Davis (1997:130).

Referenser

- Ahmed, Sara (2004), *The cultural politics of emotion*. New York : Routledge.
- Ahmed, Sara (2011), *Vithetens hegemoni*; [översättning: Amelie Björck, Patricia Lorenzoni och Maria Åsard]. Hägersten : Tankekraft.
- Anderson, Ben (1991), *Imagined communities : reflections on the origin and spread of nationalism*. London : Verso, 1991.
- Bhavnani Kum-Kum (2001), *Feminism and 'race'*. Oxford : Oxford Univ. Press.
- Bhavnani, Kum-Kum, J. Foran and Priya A. Kurian (2006), *Feminist futures : re-imagining women, culture and development*. (ed.). New Delhi : Zubaan.
- Balibar, Étienne & Inamuel Wallerstein (1990, 2002), *Ras, nation, klass : mångtydiga identiteter*. Göteborg : Daidalos.
- Balibar, Étienne (2009), "Vi, det europeiska folket? : reflektioner kring ett transnationellt medborgarskap". [översättning: Oskar Söderlind, Henrik Gundenäs]. Hägersten : Tankekraft.
- Bhabha, Hommi (1994, 2006), *The location of culture*. London : Routledge.
- Bhabha, Hommi, I. S. Pollock, Breckenridge, Carol Appadurai, (2002), *Cosmopolitanism* Duke University Press.
- Brah, Avtar (1996), *Cartographies of diaspora : contesting identities*. London : Routledge.
- Butler, Judith (1999), *Gender trouble : feminism and the subversion of identity*. New York ; Routledge.
- McClintock, Anne (1995), *Imperial leather : race, gender and sexuality in the colonial contest*. London : Routledge.
- McClintock, Anne (1989), "No longer in a future heaven" : gender, race and nationalism . *Ingår i: Dangerous liaisons*. - Minneapolis, 1997. ; S. 89-112
- Collins, Hill P. (2000), *Black feminist thought* [Elektronisk resurs] : knowledge, consciousness, and the politics of empowerment. New York : Routledge.
- Connell, Raewyn W. (2002), *Gender*. Cambridge : Polity.
- Cuesta, Marta (2011), *POSTKOLONIALA RÖSTER*. Om diaspora, mainstream och motstånd. [Elektronisk bok]. www.lulu.com
- de los Reyes P. & D. Mulinari (2005), *Intersektionalitet : kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. Malmö : Liber.
- Eisenstein, Zillah (2004), *Against empire : feminisms, racism, and the West*. London : Zed Books.
- Eisenstein, Zillah (1999), "Constructing a theory of capitalist patriarchy and socialist feminism". *Ingår i: Critical sociology*: 2/3, s. 196-217.
- Essed, Philomena (1990), *Everyday racism : reports from women of two cultures*. (translated from the Dutch by Cynthia Jaffé). Claremont, CA : Hunter House.
- Fanon, Franz (1986), *Black Skin, White Masks*. London, Pluto.
- Gellner, Ernest (1983), *Nations and nationalism*. Oxford : Blackwell.
- Gilroy, Paul (1994), *Small acts : thoughts on the politics of black cultures*. London : Serpent's Tail.
- Gilroy, Paul (2000), *Between camps : race, identity and nationalism at the end of the colour line*. London : Allen Lane.
- Kristeva, Julia (1993), *Nations without nationalism*. (Translated by Leon S. Roudiez). New York : Columbia Univ. Press.
- Hall, Stuart (1984), "The state in question". *Ingår i* D. Mc Lennan, D. Held, and S. Hall (ed.) *The idea of the modern state*. Milton Keynes:Open University.
- Hall, Stuart (1999), "Kulturell identitet och diaspora". [översättning: Bo Gustavsson]. *Ingår i: Globaliseringens kulturer / Catharina Eriksson, Maria Eriksson Baaz, Håkan Thörn (red.)*. Nora : Nya Doxa, 1999. S. 231-243.

Haraway, Donna (1989), "Monkeys, aliens, and women : live, science, and politics at the intersection of feminist theory and colonial discourse". *Ingår i: Women's studies international forum* (print),12:3, S. 295-312.

Hemmings, C. (2011), *WHY STORIES MATTER. The Political Grammar of Feminist Theory*. USA : Duke University press.

Lenin, Vladimir (1917), *The State and Revolution*. Moskow : Progress.

Likke, Nina (2003), "Intersektionalitet - ett användbart begrepp för genusforskningen"
Ingår i: Kvinnovetenskaplig tidskrift: 24:1, S. 47-56.

Marshall, T.H. (1981), *The Right to Welfare and Other Essays*. London: Heinemann.

Mouffe, Chantal (1993), "Feminism, citizenship and radical democratic politics". *Ingår i: The return of the political*. London, S. 74-89.

Mohanty, Chandra (2006), *Feminism utan gränser : avkoloniserad teori, praktiserad solidaritet*, [översättning: Anders Brunelius och Oskar Söderlind]. Stockholm : Tankekraft, 2006

Mulinari, Diana (2012), 'Antirasister och rätten till staden'. Ingår i *Våldets Topografier*. (Red. Carina Listerborn, Irene Molina, Diana Mulnari. Stockholm, Bokförlaget Atlas.

Pateman, Carol (1988), *The disorder of women : democracy, feminism and political theory*. Cambridge : Polity.

Peterson, V.S. (1992), *Gendered States : Feminism (Re) Visions of International Relations Theory*. Boulder, CO; Lynne Rienner.

Pettman, Jindy (1996), *Worlding women : a feminist international politics*. London : Routledge.

Rubin, Gail (1975); 'The traffic in women: notes on "the political economy" of sex'. Ingår i Rayner Rapp-Reiter. *Towards an Anthropology of women*. New York: Monthly Review Press.

Said, Eduard (1978)(2000), *Orientalism*. (översättning: Hans O. Sjöström ; förord: Sigrid Kahle). Stockholm : Ordfront.

Simmel George (1950)(1995), Hur är samhället möjligt? - och andra essäer. [inledning, urval och översättning: Erik af Edholm]. Göteborg : Korpen.

Stasiulis, Daiva and Nira Yuval-Davis (1995), *Unsettling settler societies : articulations of gender, race, ethnicity and class*. London : Sage.

Yuval-Davis, Nira (1997), *Gender & Nation*. London : Sage.

Yuval-Davis, Nira (2011), *The politics of belonging : intersectional contestations*. Los Angeles, Calif. : Sage.

Yuval-Davis, Nira (2005), "Gender mainstreaming och intersektionalitet". *Ingår i: Kvinnovetenskaplig tidskrift:(26):2/3, s. 19-29.*

Walby, Sylvia (1990), *Theorizing patriarchy*. Oxford : Basil Blackwell.

Walby, Sylvia (2009), *Globalization and inequalities : complexities and contested modernities*. London : SAGE.

Wieviorka, Michel (1994), 'Racism in Europe : unity and diversity'. Ingår i *Racism, Modernity and Identity*. Cambridge, Polity.

Ålund, Alexandra (1996), *Alterity in modernity : youth, culture and identity*.

Esbjerg : South Jutland Univ. Press.

<http://www.sydsvenskan.se/varlden/article1342037/Kvinnorna-tar-over-macho%C2%ADkontinenten.html>

<http://www.varkenhoraellerkuvad.se/2012/01/16/upprop-for-asylsokande-kvinnors-rattigheter/>

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article14059769.ab>